

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av alkohollagen

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av alkohollagen (RP 131/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för utlåtande *om temat till social- och hälsovårdsutskottet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Pia Kivimies, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- specialsakkunnig Saara Karttunen, social- och hälsovårdsministeriet
- planerare Tuomas Pulkkinen, social- och hälsovårdsministeriet
- tullöverinspektör Anna Kallio, Tullen
- riskansvarig Lasse Jutila, Skatteförvaltningen.

Skattedelegationen har fått ett skriftligt yttrande av

- Konkurrens- och konsumentverket
- Finsk Handel rf
- Finlands Dagligvaruhandel rf
- Alko Ab.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att alkohollagen ändras bland annat så att det till lagen fogas bestämmelser om gränsöverskridande distansförsäljning av alkoholdrycker.

Utlåtande FiUU 11/2025 rd

Enligt förslaget ska finländarna entydigt ha rätt att via distansförsäljning köpa alkohol från andra EU- och EES-länder. Genom ändringen blir det tillåtet att på distans köpa alkoholdrycker som innehåller högst 80 volymprocent etylalkohol. Utöver distansförsäljning möjliggör lagen leverans av alkoholdrycker från finländsk detaljhandel och alkoholbolaget till kunder. Till alkohollagen fogas en definition av gränsöverskridande distansförsäljning som baserar sig på definitionen av distansförsäljning enligt punktskattelagen.

Enligt propositionen tas det i alkohollagen utöver detaljhandelstillståndet och serveringstillståndet i bruk ett nytt leveranstillstånd för alkoholdrycker. Vid gränsöverskridande distansförsäljning ska leveranstillstånd innehas av den part som i sista hand överlåter alkoholdryckerna till kunden i Finland. Distansförsäljaren svarar för att försändelsen är försedd med en anteckning om att den innehåller alkoholdrycker samt för att det separat framgår av försändelsen, om den innehåller starka alkoholdrycker.

Social- och hälsovårdsutskottet begär utlåtande av finansutskottet särskilt om distansförsäljningens inverkan på skatteintäkterna och hur skattekontrollen i fråga om distansförsäljning genomförs.

Punktskattlagstiftningen

Begreppet distansförsäljning i punktskattelagen (182/2010) baserar sig på punktskattedirektivet. Det är fråga om distansförsäljning när försäljaren eller någon för försäljarens räkning direkt eller indirekt sänder eller transporterar produkter från ett annat EU-land till en privatperson i Finland. Distansförsäljaren kan själv transportera eller sända produkterna till Finland eller anlita till exempel ett transportföretag för leveransen. Det är alltid fråga om distansförsäljning när försäljaren på något sätt deltar direkt eller indirekt i att sända, transportera eller ordna transporten av produkterna.

Vid distansförsäljning är försäljaren skattskyldig. Enligt punktskattelagen ska distansförsäljaren innan transporten av produkterna påbörjas till Skatteförvaltningen anmäla de produkter som avsänds till Finland och ställa säkerhet för betalning av alkoholskatt. Skatteförvaltningen ger därefter distansförsäljaren en unik identifieringskod för försändelsen. Distansförsäljaren ska ge in koden till det företag som ansvarar för transporten av produkterna. Om distansförsäljaren inte lämnar koden till transportföretaget är det fråga om en försummelse för vilken distansförsäljaren enligt lagen ska påföras en försummelseavgift. Bestämmelsen om identifieringskoder till transportföretag trädde i kraft den 1 september 2024. Punktskattelagen innehåller särskilda bestämmelser om situationer där distansförsäljaren har utsett en skatterepresentant i Finland.

I september 2024 fogades till punktskattelagen också en bestämmelse som direktivet möjliggör, enligt vilken köparen vid distansförsäljning är solidariskt ansvarig för betalningen av punktskatt tillsammans med distansförsäljaren, om distansförsäljaren har underlåtit att anmäla produkterna till Skatteförvaltningen innan de avsänts till Finland och inte har ställt säkerhet.

Om köparen helt självständigt ordnar transporten av drycker som han eller hon beställt i en webbutik, tillämpas bestämmelserna om privatpersoners förvärv i 74 § i punktskattelagen. I talspråk används begreppet distansköp för en sådan form av näthandel. Vid distansköp är köparen skatt-

Utlåtande FiUU 11/2025 rd

skyldig. Också den som deltagit i transporten av produkterna och den som innehar produkterna i Finland ansvarar för den skatt som köparen ska betala. Vid distansköp är köparen på motsvarande sätt som distansförsäljaren skyldig att ge transportföretaget den identifieringskod som han eller hon fått av Skatteförvaltningen. Risker för försummelseavgift motiverar till att fullgöra den skyldigheten.

Om skatteintäkterna och skattekontrollen vid distansförsäljning

Som det konstateras i propositionen har distansförsäljning av alkohol attraherat kunder på grund av betydligt förmånligare priser än i Finland. Detta har i huvudsak berott på att alkoholskatt och dryckesförpackningsskatt, som enligt lag ska betalas i Finland, inte har betalats för dryckerna. Det har bedömts att om alkoholskatt och dryckesförpackningsskatt betalades till Finland i enlighet med bestämmelserna för drycker som köps från webbutiker, skulle priset sannolikt vara ungefär detsamma som för drycker som köps i Finland, när även kostnaderna för transport vid nät-köp beaktas.

Mängden alkoholdrycker som säljs via webbutiker uppskattas i Finland på basis av enkätundersökningar. Enligt uppgift köptes det år 2023 alkoholdrycker från utländska webbutiker till en mängd av drygt 7 miljoner liter, vilket motsvarar cirka 0,7 miljoner liter omräknat till hundra procentig alkohol. År 2024 var näthandeln med alkoholdrycker enligt en enkät cirka 4 procent större än år 2023.

Vid beredningen av punktskattelagens bestämmelser om distansförsäljning uppskattades det omkring 1 miljon euro årligen betalades i alkoholskatt lagenligt av säljaren eller köparen, medan alkoholskatten för alla alkoholdrycker som exempelvis år 2023 köptes på webben skulle ha uppgått till cirka 30 miljoner euro. Det ger en bild av det skattebelopp som borde ha betalats för nätköpen. Det har dock framhållits att mängden nätköp sannolikt inte skulle vara lika stor om skatterna betalades till Finland enligt lag. Därför skulle en motsvarande ökning av skatteintäkterna inte uppstå även om all webbförsäljning av alkoholdrycker kunde kontrolleras fullt ut.

Skatteförvaltningen stöder sig vid bedömningen av den totala mängden näthandel med alkohol på statistikrapporten "Resandeförsel och näthandel av alkoholdrycker" som Institutet för hälsa och välfärd (THL) årligen publicerar. Enligt statistiken uppskattar Skatteförvaltningen att andelen olaglig distansförsäljning av alkohol år 2023 var cirka 98,4 procent (cirka 7,3 miljoner liter) och år 2024 cirka 99 procent (8,9 miljoner liter) av den distansförsäljning som riktades till Finland. Enligt Skatteförvaltningens uppskattning har alkoholskatt för alkoholdrycker som distansförsäljare olagligt har fört in i landet inte betalats till ett belopp av cirka 25 miljoner euro år 2023 och cirka 40 miljoner euro år 2024, om man utgår från att dryckerna motsvarar den struktur som distansförsäljarna har anmält för motsvarande tidpunkt.

Utöver alkoholskatt ska det för alkoholdrycker som köps från webbutiker betalas dryckesförpackningsskatt till Finland. Enligt uppgift skulle beloppet för år 2023, baserat på de mängder alkoholdrycker som framgår av enkätundersökningen, ha varit cirka 4 miljoner euro. Dessutom skulle det, om all webbförsäljning av alkoholdrycker var distansförsäljning där mervärdesskatt ska betalas till Finland, enligt utredningen ha uppburits mervärdesskatt på cirka 17 miljoner euro för webbförsäljningen år 2023, beräknat utifrån den inhemska prisnivån för alkoholdrycker.

Utlåtande FiUU 11/2025 rd

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har det framhållits att skatteintäkterna från distansförsäljning av alkohol i praktiken endast till en mycket liten del uppkommer genom distansförsäljarnas frivilliga anmälningar och betalningar. Största delen av skatterna på distansförsäljning av alkohol har påförts av myndigheterna i samband med de fall som skattekontrollen avslöjat. Det har konstaterats att skattekontrollen av gränsöverskridande alkoholbeställningar i hög grad är beroende av myndigheternas resurser för tillsyn, kontroll, beskattning och indrivning.

Skattekontrollen av distansförsäljning av alkohol genomförs i samarbete mellan de behöriga myndigheterna enligt punktskattelagen, det vill säga Skatteförvaltningen och Tullen, med stöd av lagstadgade och gemensamt överenskomna förfaranden. Vid skattekontrollen av alkohol svarar Tullen bland annat för den fysiska övervakningen av gränsöverskridande alkoholförsändelser. Tullen lämnar uppgifter om konstaterade olagliga alkoholförsändelser till Skatteförvaltningen för skatteprövning. Skatteförvaltningen svarar för beskattningsåtgärderna, förutom i fråga om de undantag som gäller import från vissa tredjeländer.

Enligt sakkunnigutfrågningen kommer huvuddelen av alkoholförsändelserna från webbutiker in i landet olagligt utan de identifieringskoder för punktskatt som lagen kräver. Enligt tillsynsobservationerna försöker vissa distansförsäljare dölja distansförsäljningens karaktär genom konstlade arrangemang, så att försäljningen ska framstå som ett så kallat distansköp enligt punktskattelagen, där skatteansvaret inte ligger hos säljaren.

I september 2024 trädde en ändring av punktskattelagen i kraft, enligt vilken även köparen, utöver en distansförsäljare som agerar olagligt, är ansvarig för punktskatten. Syftet med bestämmelsen har varit att förtydliga och effektivisera övervakningen av näthandeln med alkohol samt att förbättra inflödet av skatteintäkter till Finland på det sätt som lagen föreskriver. Enligt uppgift har de praktiska konsekvenserna av lagändringen dock ännu inte realiserats.

Vid utfrågningen hänvisades det till den intensifierade kontroll som Tullen och Skatteförvaltningen gemensamt genomförde under 2022—2023 av alkoholdrycker som beställts från utländska webbutiker till Finland. Det konstaterades att den intensifierade myndighetskontrollen tillfälligt minskade antalet beställningar med cirka 60 procent. Kontrollen möjliggjordes av ett särskilt anslag som beviljades för tillsynen av webbförsäljning.

De föreslagna ändringarnas inverkan på skatteintäkterna och skattekontrollen

I propositionen bedöms effekterna på intäkterna från alkoholskatten sammantaget sannolikt vara små. Också de sakkunniga menade att lagändringens effekter sannolikt inte är betydande. Å andra sidan har det framförts att den föreslagna ändringen sannolikt leder till att alkohol beställs i större utsträckning från företag i andra EU-länder och att propositionen sannolikt kan minska intäkterna från alkoholskatten.

Vid utfrågningen har det bland annat ansetts uppenbart att den största delen av webbförsäljningen av alkohol har sin grund i en vilja att undgå att betala de höga alkoholskatterna i Finland. Det innebär att orsaken till att sådana köpare avstått från att köpa alkoholdrycker via webbutiker sannolikt inte är att regleringen om distansförsäljning i alkohollagen har varit oklar. Därför har det inte ansetts att en förtydligad alkohollagstiftning i någon större utsträckning påverkar mängden

Utlåtande FiUU 11/2025 rd

nätköp bland dessa köpare. Å andra sidan har det framhållits att nätköp kan öka bland köpare som tidigare har avstått från nätköp på grund av oklarheter i tolkningen av alkohollagen. Det är sannolikt att sådana köpare i övrigt strävar efter att agera lagenligt, vilket gör det mer sannolikt att de ser till att alkoholskatt och dryckesförpackningsskatt betalas för alkoholdrycker som köps från webbutiker.

Ändringen av alkohollagen kan enligt propositionen i Finland öka utbudet hos sådana utländska aktörer som vill agera enligt lagen och som i dag kan ha ansett att lagstiftningen är oklar och därför inte vill sälja sina produkter på distans till Finland. Detta har också lyfts fram vid utskottets sakkunnigutfrågning, där vikten av att alla aktörer som säljer alkohol i Finland eller till Finland fullgör sina skatteförpliktelser på ett likvärdigt sätt för att säkerställa rättvisa konkurrensförhållanden har betonats.

Utskottet konstaterar att även om de föreslagna ändringarna i alkohollagen som gäller distansförsäljning inte bedöms minska intäkterna från alkoholskatten i någon större utsträckning, är det ändå förenat med betydande skattebortfall. Att säkerställa intäkterna från alkoholskatten är ett statsfinansiellt intresse. Utskottet betonar vikten av skattekontrollen och anser att det är viktigt att säkerställa tillräckliga resurser.

De utmaningar och behov av effektivisering som är förknippade med en heltäckande skattekontroll av distansförsäljning har också lyfts fram vid utskottets utfrågning. Det har ansetts att skattekontrollen kan effektiviseras om alkohollagen också innehåller element som stöder tillsynen, vilket skulle förbättra myndighetssamarbetet och möjliggöra korsvis kontroll av uppgifter. Som exempel har nämnts en registreringsskyldighet för distansförsäljare. Ett annat förslag för att effektivisera skattekontrollen har varit att införa en skyldighet för transportföretag att kontrollera att det alkoholparti som ska levereras har en identifieringskod som visar att skatterna har betalats. Vid utfrågningen lyfte sakkunniga också fram den typ av intensifierad kontroll som genomfördes under 2022 och 2023. Det har ansetts motiverat att genomföra en motsvarande tidsbegränsad intensifierad kontroll i samband med lagändringen för att motverka distansförsäljare som kringgår skatter och samtidigt vägleda konsumenterna till säljare som agerar korrekt.

Utskottet anser att det är viktigt att social- och hälsovårdsutskottet vid behandlingen av propositionen också lägger till verktyg i alkohollagen som bidrar till att säkerställa att distansförsäljare fullgör sina skatteskyldigheter och övriga skyldigheter samt effektiviserar skattekontrollen. I detta sammanhang lyfter utskottet fram den registreringsskyldighet för distansförsäljare som nämdes vid utfrågningen. Utskottet föreslår att en identifieringskod som visar att skatterna har betalats av köparen eller säljaren ska fogas till det alkoholparti som levereras och att den som levererar alkoholpartiet ska vara skyldig att kontrollera att koden finns innan partiet tas för transport, med beaktande av eventuella begränsningar enligt punktskattedirektivet.

Utskottet har bedömt eventuella skattekonsekvenser av distansförsäljning. Utskottet konstaterar att också den reglering som föreslås i propositionen kan inverka på skatteintäkterna.

Utlåtande FiUU 11/2025 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.12.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
medlem Otto Andersson sv
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Aki Lindén sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Joonas Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sanna Antikainen saf
ersättare Riitta Kaarisalo sd
ersättare Krista Mikkonen gröna

Sekreterare var

utskottsrad Tarja Järvinen.

Utlåtande FiUU 11/2025 rd Avvikande mening

Avvikande mening /cent

Motivering

De omfattande skadeverkningarna av hemleverans av alkohol har tydligt framkommit bland annat i de utlåtanden som social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Aklinikstiftelsen och EHYT rf har lämnat under beredningen och riksdagsbehandlingen.

Målet för Finlands alkoholpolitik har tydligt skrivits in i den första paragrafen i den gällande alkohollagen: ”Syftet med denna lag är att få konsumtionen av alkoholhaltiga ämnen att minska genom att begränsa och övervaka den anknyttande näringsverksamheten i syfte att förebygga alkoholens negativa effekter för dem som konsumerar alkohol, för andra människor och för hela samhället.”

Centern anser att regeringen bör använda tid och energi till att bereda propositioner som främjar sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten i Finland. Den nu aktuella propositionen stärker inte Finlands ekonomi.

De föreslagna ändringarna i lagstiftningen grundar sig på regeringsprogrammet, inte på evidensbaserad kunskap eller på sunt förnuft. Det strider entydigt mot den finländska alkoholpolitiken och alkohollagen och bör inte godkännas.

Centern skulle i stället för det nu aktuella förslaget vara beredd att höja alkoholskatten med 100 miljoner euro, inklusive att upphäva den sänkning av ölskatten som genomfördes i början av regeringsperioden.

Undersökningar visar att vid sidan av priset är tillgängligheten den viktigaste faktorn som påverkar alkoholkonsumtionen. Detta är också allmänt accepterat. Om lagändringarna genomförs leder de till att det i fortsättningen är lätt att få alkoholdrycker hemlevererade.

Samtidigt som regeringen anser att alkohol ska kunna levereras ända hem till dörren, begränsas möjligheten att arbeta på distans genom att avdraget för distansarbete slopas och människors social- och hälsovårdstjänster flyttas längre bort från hemmen till följd av regeringens besparingsbeslut.

I stället för skrivningen i regeringsprogrammet bör bedömningen av de föreslagna lagändringarna utöver målen för Finlands alkoholpolitik och de ovan nämnda specialvillkor som skrivits in i alkohollagen grunda sig på det rådande läget. Alkoholkonsumtionen hos mer än en halv miljon finländare överskrider fortfarande riskgränserna. Enligt en undersökning av dryckesvanor som Institutet för hälsa och välfärd publicerade i november 2023 har alkoholkonsumtionen bland finländare mellan 55 och 69 år till och med ökat.

Det argument om att Finland är på väg mot en "europeisk alkoholpolitik" som förespråkarna av lagändringarna framfört stämmer inte. Den nu föreslagna näthandeln och hemleveransen av alko-

Utlåtande FiUU 11/2025 rd **Avvikande mening**

holdrycker är relativt nya fenomen inom alkoholhandeln också globalt, vilket gör Finland till en föregångare. Vi anser inte att det är motiverat att välja det spåret.

Valvira motsätter sig i sitt utlåtande att leverans av alkoholdrycker tillåts och anser att lagförslaget är mycket problematiskt med tanke på syftet med alkohollagen, myndighetstillsynen och tillståndssystemet. Valvira bedömer att de alkoholrelaterade problemen och skadorna samt den svarsta ekonomin kommer att öka till följd av de föreslagna bestämmelserna.

Finländarna dricker bevisligen fortfarande för mycket och i berusningssyfte. Finansutskottet har lyft fram att de alkoholrelaterade problemen minskar arbetsproduktiviteten, orsakar sjukfrånvaro och arbetslöshet och blir dyra för samhällsekonomin.

Propositionen är ytterst problematisk också med tanke på den andra alkoholpolitiska hörnstenen i alkohollagen, nämligen tillsynen över näringsverksamheten. Det är i praktiken omöjligt för tillsynsmyndigheterna att övervaka lagenligheten vid hemleveranser av alkohol. Det gäller särskilt tillsynen över att alkoholdrycker inte överläts till minderåriga eller kraftigt berusade personer. En ytterligare utmaning är att människornas hem omfattas av hemfriden, alltså har ingen i princip tillträde till någon annans hem utan tillstånd. Leveransen av alkoholdrycker kan inte övervakas genom oanmälda inspektionsbesök, eftersom myndigheterna inte har kännedom om när och var överlåtelserna sker.

Vi anser att propositionen är oskälig också med tanke på ansvaret och arbetarskyddet för dem som sköter hemleveranser av alkoholdrycker. I praktiken ska ett bud ensamt tvingas bedöma om det är lagligt att överlåta alkohol utan skydd av till exempel andra arbetstagare, väktare eller kunder, såsom i affärerna. Ansvaret vilar här på arbetsgivarna som ansvarar för arbetarskyddet.

Det är därför betydligt svårare att iakttå förbuden mot överlåtelse vid leverans av alkoholdrycker än vid köp i butiker, eftersom det vid leverans av alkoholdrycker till exempel är mycket svårare att observera tecken på att mottagaren är berusad eller upptäcka situationer där alkoholen kommer att förmedlas vidare till minderåriga. Det är också mycket svårare att vägra att överlåta drycker vid kundens dörr, till exempel på grund av för låg ålder eller berusningstillstånd.

Valvira anser också att det med tanke på tillsynen är mycket problematiskt att man efter remissbehandlingen av lagförslaget har slopat den tidigare föreslagna skyldigheten att vid varje överlåtelse av levererade alkoholdrycker kontrollera mottagarens ålder. Regeringen har valt denna lösning trots att det i propositionen anges att det främsta problemet med ansvarsfull försäljning och försäljningskontroll i andra länder som tillåter leverans av alkoholdrycker är relaterat till kontroll av åldersgränser och överlåtelse av alkohol till minderåriga (RP 131/2025 rd s. 56).

För att säkerställa iakttagandet av ålderskontroll hade det varit motiverat att kräva att köparen bekräftar sin ålder genom stark autentisering på det sätt som föreslogs i proposition RP 173/2024 rd.

Regeringen ändrar inte Alkos folkhälsouppgift och ställning, står det i regeringsprogrammet. Enligt Valviras utlåtande kommer den nu föreslagna ändringen av alkohollagen att avsevärt förändra och hota Alkos ställning som Finlands viktigaste alkoholpolitiska verktyg. Valvira anser att man bör vara medveten om detta och tydligt lyfta fram det i förarbetena till lagen. Om detta inte

Utlåtande FiUU 11/2025 rd **Avvikande mening**

beaktas mer heltäckande kan propositionen anses vara vilseledande i fråga om konsekvensbedömningen.

Centern påminner om att alkoholen var orsak till 1 600 dödsfall 2024. Siffran är fortfarande hög, även om den har sjunkit i och med att alkoholkonsumtionen i samhället har minskat. Det höga antalet alkoholrelaterade dödsfall visar dock att tillgången på alkohol inte är ett problem i Finland, men överkonsumtionen av alkohol på individnivå är det.

Enligt Statistikcentralen dog nästan 1 600 i alkoholrelaterade sjukdomar och alkoholförgiftning 2024. Av dem var 1 184 män och 410 kvinnor. Män dör fortfarande allt oftare än kvinnor av alkoholrelaterade orsaker. Alkoholkonsumtionens andel av alla dödsorsaker var nästan 3 procent. Medianåldern för dem som dog av alkoholrelaterade orsaker 2024 var 64 år bland männen och 65 år bland kvinnorna. Bland dem som dött på grund av alkohol har andelen 65 år fyllda ökat betydligt under 2000-talet (2000: 15 %, 2024: 49 %). Största delen av de alkoholrelaterade dödsfallen beror på långvarig alkoholkonsumtion. Av alla alkoholrelaterade dödsfall orsakades 60 procent av leversjukdomar som uppkommit på grund av alkoholkonsumtion.

Bestämmelser om gränsöverskridande distansförsäljning

Till alkohollagen fogas en definition av gränsöverskridande distansförsäljning som baserar sig på definitionen av distansförsäljning enligt punktskattelagen. På samma sätt som i fråga om alkoholdrycker som säljs från den inhemska detaljhandeln och alkoholbolaget ska också de som levererar alkoholdrycker via gränsöverskridande distansförsäljning överlåta dryckerna till köparen eller en annan mottagare.

Distansförsäljaren ska ange på försändelsen att den innehåller alkoholdrycker. Om en försändelse innehåller starka alkoholdrycker, ska det antecknas på försändelsen. Motsvarande skyldighet gäller också inhemska aktörer. I lagen definieras också distansköp och för tydlighetens skull anges att distansköp är tillåtet.

Centerns utskottsgrupp anser det inte ändamålsenligt att i lagen införa nya bestämmelser för att tillåta gränsöverskridande distansförsäljning, åtminstone inte i den omfattning som regeringen föreslår.

Också THL har ansett att det är viktigt att distansförsäljningen från andra länder begränsas så att det endast är tillåtet att sälja sådana drycker vars alkoholhalt inte överskrider den finländska detaljhandelsgränsen. Enligt THL får utländska aktörer på så sätt samma rättigheter som finländska konkurrenter, och systemet med monopol inom detaljhandeln med alkohol kan tryggas på något längre sikt, vilket också är avsikten enligt regeringsprogrammet.

THL har i sitt utlåtande uppgett att den föreslagna lagen diskriminerar finländska företag och medför sannolikt att Alkos detaljhandelsmonopol upphör efter en övergångsperiod.

Också Valvira lyfter i sitt utlåtande fram att det vore bra att alla aktörer, såväl inhemska som utländska, behandlas på samma sätt och enligt samma regler. Det skulle förutsätta att alkoholdryck-

Utlåtande FiUU 11/2025 rd **Avvikande mening**

er vars alkoholhalt överskrider gränsen för detaljhandeln inte får levereras via gränsöverskridande distansförsäljning.

Nu är regeringen i färd med att genom sin proposition förbättra ställningen för utländska aktörer, trots att THL har påpekat att internationell forskning visar att monopol är en effektiv metod för att förebygga och minska alkoholkonsumtionen och de alkoholrelaterade skadorna bland befolkningen.

Eftersom aktörer som är etablerade utomlands kan sälja sådana alkoholdrycker till Finland som en i Finland etablerade detaljförsäljare inte har tillåtelse att sälja här, kommer förslaget att locka företagen att etablera sig i ett annat EU-land.

Valvira har konstaterat att verket i egenskap av tillsynsmyndighet inte känner till något yttrande från Europeiska kommissionen eller några andra ställningstaganden som skulle tala för att det ur ett EU-rättsligt hänseende inte är möjligt att förbjuda försäljning och levereras till Finland av drycker med en alkoholhalt på över 5,5 eller 8,0 volymprocent etylalkohol.

Också THL har påpekat att EUF-fördraget tryggar de nordiska ländernas rätt till alkoholmonopol: EU tvingar inte Finland att ge utländska bolag sådan rätt fri rätt att sälja alkoholdrycker till Finland som regeringen föreslår, utan de utländska bolagen måste ges samma rättigheter som finländska bolag.

Regeringen väljer att stödja bolag som är etablerade i andra EU-länder istället för det inhemska och statsägda Alko.

Finland får inte del av inkomsterna från de drycker som säljs från utlandet. För att hantera de problem och skador som användningen av dessa drycker medför används däremot finländska skattepengar. Samtidigt förstörs också Alkos ägarvärde, eftersom Alko och de utländska konkurrenterna inte berörs av samma villkor.

Det är dyrt att skärpa kontrollen över beskattningen av distansförsäljning och det har inte ens i nuläget beviljats tillräckliga resurser för skattekontroll. Regeringens lösning kommer därför eventuellt också att minska skatteinkomsterna.

Alkoholreklamen ökar

Centerns utskottsgrupp anser det inte motiverat att marknadsföring av starka alkoholdrycker på nätet kan riktas till Finland. De föreslagna ändringarna kommer avsevärt att öka marknadsföringen av alkohol och det finns ingen samhällselig grund för att göra alkoholdrycker mer attraktiva.

Även om marknadsföringen inte alls bör ökas på det sätt som regeringen föreslår, är det i vilket fall som helst motiverat att rationalisera propositionen också till denna del.

Influerarmarknadsföring på nätet bör förbjudas. Det är särskilt viktigt för att skydda barn och unga när marknadsföringen ökar.

Utlåtande FiUU 11/2025 rd
Avvikande mening

Propositionen har efter utkastskedet ändrats så att den möjliggör influerarmarknadsföring. Propositionen borde ha kompletterats med ett förslag till en ny 50 § 4 mom. 10 punkt om förbud mot influerarmarknadsföring. Enligt Valviras utlåtande skulle det vara möjligt att övervaka ett förbud mot influerarmarknadsföring och på så sätt effektivt förebygga att barn och unga exponeras för marknadsföring av alkohol.

Bestämmingsgrunderna för påföljdsavgiften bör dessutom kompletteras med brott mot bestämmelserna om marknadsföring enligt 50 och 51 § i alkohollagen, om regeringen faktiskt går in för att utvidga marknadsföringen.

Det måste också tas i beaktande att penningspelsreformen i sin tur kommer att öka marknadsföringen av penningspel i Finland. En sammantagen effekt av dessa reformer kommer att vara att människor i fortsättningen i allt högre grad utsätts för marknadsföring av penningspelande och alkohol.

Avvikande mening

Vi föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 3.12.2025

Markus Lohi cent
Mika Lintilä cent